

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci navrhovatele: **Přípravný výbor pro konání místního referenda o poloze osobního železničního nádraží v Brně ve složení: Mgr. J. P., RNDr. M. P. a O. N.**, zastoupen Pavlem Uhlem, advokátem se sídlem Kořenského 15, Praha 5 - Smíchov, proti odpůrci: **Statutární město Brno**, se sídlem Dominikánské náměstí 1, Brno, zastoupen Mgr. Markem Vojáčkem, advokátem, jednatelem a společníkem společnosti Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář, se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti navrhovatele proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 9. 2014, č. j. 65 A 6/2014 - 38, o námitce podjatosti vznesené odpůrcem proti soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Radanu Malíkovi,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík **j e v y l o u č e n** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Ars 8/2014.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 12. 9. 2014 č. j. 65 A 6/2014 – 38, byl odmítnut návrh navrhovatele na vyhlášení místního referenda ve Statutárním městě Brně na dny 10. a 11. 10. 2014 o otázkách: „1. *Souhlasíte s tím, aby město Brno podniklo bezodkladně všechny kroky v samostatné působnosti k modernizaci železniční stanice „Brno-hlavní nádraží“ v dosavadní poloze podél ulice Nádražní?*, 2. *Souhlasíte s tím, aby město Brno podniklo bezodkladně všechny kroky v samostatné působnosti s cílem prosadit, aby se nejlepší řešení modernizace železniční stanice „Brno-hlavní nádraží“ určilo prostřednictvím soustavy otevřených návrhových soutěží?*“

Proti tomuto usnesení krajského soudu podal navrhovatel dne 24. 9. 2014 u Nejvyššího správního soudu podrobně odůvodněnou kasační stížnost.

Nejvyšší správní soud poté dne 26. 9. 2014 poučil účastníky řízení o složení senátu tohoto soudu, kterému byla věc přidělena podle rozvrhu práce k vyřízení. Z této informace vyplývá, že se podanou kasační stížností bude zabývat volební senát Nejvyššího správního soudu, který je složen z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Tomáše Langáška, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Miroslava Výborného a Mgr. Daniely Zemanové.

Odpůrce na toto poučení reagoval podáním ze dne 3. 10. 2014, které bylo téhož dne doručeno Nejvyššímu správnímu soudu, v němž vznesl námitku podjatosti vůči soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Radanu Malíkovi.

Odpůrce především poukázal na to, že návrh na vyhlášení místního referenda se přímo týká určení polohy osobního nádraží v Brně. V této věci v současné době probíhá územní řízení, jehož předmětem je umístění souboru staveb souhrnně označených jako „Přestavba železničního uzlu Brno“. Územní řízení v této věci bylo zahájeno v roce 2005. Úřad městské části Brno - střed, stavební úřad, dosud vydal již tři nepravomocná územní rozhodnutí. Tento stavební úřad vydal nejprve dne 27. 11. 2006 územní rozhodnutí č. 169, které bylo zrušeno rozhodnutím Krajského soudu v Brně. Následně dne 2. 7. 2010 vydal stavební úřad územní rozhodnutí č. 169 A, které bylo zrušeno odvolacím správním orgánem. Poté pak dne 18. 9. 2013 vydal stavební úřad územní rozhodnutí č. 239, proti kterému byla podána odvolání a v současné době probíhá odvolací řízení.

Odpůrci Městu Brno je však z pozice žadatele o vydání shora uvedeného územního rozhodnutí známo, že účastníkem územního řízení byl a nadále i je soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík, který je vlastníkem, resp. spoluvlastníkem nemovitostí (pozemků a staveb) sousedících s pozemky, na které se část souboru staveb označených jako „Přestavba železničního uzlu Brno“ umísťuje v rámci územního řízení. JUDr. Radan Malík se přitom jako účastník v minulosti aktivně zapojil do výše uvedeného územního řízení. V rámci tohoto řízení podal v roce 2006 dvě samostatné námítky proti záměru umístění uvedeného souboru staveb, které byly územním rozhodnutím č. 169 zamítnuty. Následně pak JUDr. Radan Malík podal proti tomuto rozhodnutí č. 169 i odvolání. V rámci pokračování územního řízení před stavebním úřadem (po zrušení územního rozhodnutí č. 169) podal JUDr. Radan Malík v roce 2010 i tři samostatné námítky proti záměru umístění uvedeného souboru staveb, které byly zamítnuty územním rozhodnutím č. 169 A, proti němuž podal i odvolání. Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík proto byl a nadále i je po zrušení územního rozhodnutí č. 169 A účastníkem územního řízení ve věci „Přestavba železničního uzlu Brno“ vedoucího k dosud nepravomocnému územnímu rozhodnutí č. 239. Obsahová provázanost výše uvedeného řízení a navrhovaného místního referenda o poloze osobního železničního nádraží v Brně je více než zřejmá i z toho, že jedním z odvolatelů proti územnímu rozhodnutí č. 239 je i Občanské sdružení Děti Země - Klub pro udržitelnou dopravu, které zastupuje RNDr. M. P., současně i člen Přípravného výboru pro konání místního referenda o poloze osobního železničního nádraží v Brně.

Odpůrce Město Brno je též informován o tom, že průběh posuzování návrhu referenda a související soudní řízení jsou navrhovatelem (přípravným výborem) medializovány a zneužívány pro prezentaci názorů přípravného výboru. Navrhovatel, resp. členové přípravného výboru, se v médiích a na veřejných fórech pravidelně a negativně vymezují vůči „Přestavbě železničního uzlu Brno“ v podobě navrhované v rámci územního řízení. Navrhovatel se tak návrhem na vyhlášení místního referenda a také kasační stížností snaží prosazovat, aby v konečném důsledku bylo zastaveno územní řízení o umístění stavby. Tento cíl navrhovatele, resp. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu proto podstatně ovlivňují postavení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radana Malíka při uplatňování jeho práv v rámci předmětného územního řízení formou námitek a odvolání.

Odpůrce Město Brno proto se zřetelem na uvedené skutečnosti navrhl, aby soudce JUDr. Radan Malík byl vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Ars 8/2014.

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík v písemném vyjádření k námitce podjatosti uvedl, že nemá žádný vztah k věci, k účastníkům a ani k jejich zástupcům. Je však skutečností, že v minulosti byl jako vlastník, resp. spoluvlastník nemovitostí, v katastrálním území

pokračování

Židenice, v obci Brno, účastníkem řízení, jehož předmětem je umístění souboru staveb označených jako „Přestavba železničního uzlu Brno“, jakož i navazujícího soudního řízení v postavení osoby zúčastněné na řízení. Posouzení vznesené námitky podjatosti proto ponechává na úvaze rozhodujícího senátu.

Podle ust. § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci tehdy, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podle ust. § 8 odst. 5 s. ř. s. účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřiblíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozoována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezáujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz náleží Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. totiž představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Jak již bylo uvedeno, soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík v písemném vyjádření k námitce podjatosti uvedl, že nemá žádný vztah k věci, k účastníkům ani k jejich zástupcům. Tuto skutečnost však sám korigoval konstatováním, že v minulosti byl jako vlastník, resp. spoluvlastník nemovitostí, v katastrálním území Židenice, v obci Brno, účastníkem řízení, jehož předmětem je i umístění souboru staveb označených jako „Přestavba železničního uzlu Brno“, jakož i navazujícího soudního řízení v postavení osoby zúčastněné na řízení. Z tohoto důvodu proto ponechává posouzení vznesené námitky podjatosti na úvaze rozhodujícího senátu.

Nejvyšší správní soud v senátě rozhodujícím o vznesené námitce podjatosti proto musí vzhledem ke shora uvedenému vyjádření soudce nejprve poukázat na nálezn Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, dostupný na www.nalus.usoud.cz, který mimo jiné konstatuje, že „...*Nejde tudíž pouze o hodnocení subjektivního pocitu soudkyně, zda se cítí nebo necítí být podjatá, anebo hodnocení osobního vztahu k účastníkům řízení, ale o objektivní úvahu, zda - s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že soudce by podjatý mohl být...*“. Obdobně Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05, dostupném na www.nalus.usoud.cz, mimo jiné vyslovil, že „...*Při posuzování nestrannosti a nezávislosti soudce proto nelze zcela odhlédnout ani od jevové stránky věci, kdy je za validní kritérium považováno i tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti pro třetí osoby, neboť i tento aspekt je důležitý pro zaručení důvěry v soudní rozhodování vůbec. I toto kritérium reflektuje sociální povahu soudního rozhodování, z níž vyplývá, že i když třeba reálný důvod k pochybnostem o nestrannosti a nezávislosti ve skutečnosti neexistuje – jak v subjektivní, tak dokonce i v objektivní poloze – nelze přehlížet ani existenci možného přesvědčení, že takový důvod dán je...*“.

Poměr k věci ve smyslu ust. § 8 odst. 1 s. ř. s., který by jako jediný mohl v projednávané věci přicházet v úvahu, může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na výsledku projednávané věci. Tak je tomu v případě, kdy soudce sám by byl účastníkem řízení, ať na straně navrhovatele či na straně odpůrce, nebo v případě, že by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen na svých právech (např. kdyby jinak mohl být osobou zúčastněnou na řízení). Vyloučen je také soudce, který získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání (např. jako svědek vnímal skutečnosti, které jsou předmětem dokazování).

Nejvyšší správní soud v senátě rozhodujícím o námitce podjatosti dospěl po posouzení všech uvedených skutečností a obsahu námítky podjatosti k závěru, že soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radan Malík by s ohledem na všechny okolnosti případu mohl být podjatý.

Je tomu tak proto, že JUDr. Radan Malík je vlastníkem, resp. spoluvlastníkem nemovitostí (pozemků a staveb) sousedících s pozemky, na které se část již zmíněné stavby umísťuje v rámci územního řízení. Z tohoto titulu byl a je i nadále účastníkem probíhajícího územního řízení, kde aktivně vystupoval formou podávání námitek a odvolání, jehož předmětem je právě umístění souboru staveb označených jako „Přestavba železničního uzlu Brno“. Toto umístění souboru staveb má též velmi úzkou souvislost a obsahovou provázanost s návrhem na vyhlášení místního referenda o poloze osobního železničního nádraží v Brně a také s kasační stížností.

Právě výše uvedené skutečnosti ve vzájemných souvislostech (účastenství a aktivita JUDr. Radana Malíka v územním řízení, úzká souvislost a obsahová provázanost s návrhem na vyhlášení místního referenda a s kasační stížností, tvrzení odpůrce, že se navrhovatel snaží prosazovat návrhem na vyhlášení místního referenda a kasační stížností, aby v konečném důsledku bylo zastaveno územní řízení o umístění stavby) by mohly navenek vyvolávat z objektivního hlediska pochybnosti o nepodjatosti a nestrannosti soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Radana Malíka při rozhodování nejen u účastníků řízení, ale i u tzv. třetích osob.

Jakkoliv Nejvyšší správní soud v senátě rozhodujícím o námitce podjatosti akceptuje tvrzení soudce JUDr. Radana Malíka, že se subjektivně necítí být podjatý, akcentuje objektivní pohled a konstatuje, že nelze vyloučit pochybnosti o jeho nepodjatosti. Důvodem vyloučení soudce pro podjatost je garance spravedlivého procesu, jehož základním předpokladem je nezávislost a nestrannost.

pokračování

Jiné důvody mající za následek vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou namítány a nepřicházejí v úvahu již z povahy věci.

Vzhledem k tomu, že odpůrcem namítané skutečnosti mohou ve smyslu ust. § 8 odst. 1 s. ř. s. vyvolávat pochybnosti o nepodjatosti soudce JUDr. Radana Malíka, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. října 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu